

RAADSVOORSTEL:

2008-2009

Ons kenmerk: OS 08.1752032

Registratienummer : GR 08.

Ingekomen op :

Onderwerp: Jaarplan 2009 Krachtwijken

Groningen,

Aan de raad,

1. Inleiding.

Bijgaand ontvangt u het jaarprogramma 2009 voor de Krachtwijken, met daarin de gezamenlijke voorstellen van corporaties en gemeente voor het komende jaar.

Wij leggen u dit totale programma ter kennisname voor, en het gemeentelijk deel daarvan ter vaststelling. In 2009 willen woningcorporaties In en De Huismeesters samen met de gemeente Groningen ca. 16 miljoen euro uitgeven in de twee Krachtwijken, de Korrewegwijk en De Hoogte. De corporaties zullen van dit bedrag ruim 12 miljoen euro voor hun rekening nemen (waarvan 10 miljoen euro voor wonen), de gemeente een bedrag van ruim 3 miljoen euro (waarvan 6,6 euroton voor bewonersondersteuning). Een klein deel komt van derden.

In de gemeentebegroting is ca. 2,4 miljoen euro voor de uitvoering van het jaarplan 2009 Vogelaarwijken beschikbaar. Dit bedrag is de optelling van geld uit verschillende bronnen: eigen reserveringen, nog niet besteed budget voor de uitvoering van de wijkactieplannen 2008 en budget voor de uitvoering van de Wijk-actieplannen 2009.

In het jaarplan 2009 vindt u naast bovengenoemde voorstellen ook het thema bewonersinitiatieven. Deze zijn opgenomen voor een totaalbedrag van 8,6 euroton. De corporaties stellen voor uitvoering hiervan 2 euroton beschikbaar; in de gemeentebegroting is voor de Vogelaarwijken ca. 6,6 euroton opgenomen. Dit bedrag is een optelling van geld uit twee bronnen: nog niet besteed budget Nieuw Lokaal Akkoord 2007/2008 en (voor de Vogelaarwijken opgezette) voucherregeling 2008, budget voor bewonersinitiatieven Nieuw Lokaal Akkoord 2009 en voucherregeling 2009.

De financiële consequenties voor 2008 nemen we mee in het raadsvoorstel "Eindejaarsbegrotingswijziging 2008", de financiële consequenties voor 2009 voeren we op bij de begrotingswijziging, die hoort bij de eerste voortgangsrapportage 2009. De totale investering die corporaties, gemeente en bewoners in De Hoogte en de Korrewegwijk zullen doen, bedraagt ruim 16 miljoen euro. Dit is een unieke situatie, maar ook kwetsbaar, want het is incidenteel beschikbaar geld. In het jaarprogramma zijn daarom incidentele activiteiten opgenomen die met de beschikbare middelen voor een bepaalde periode gefinancierd kunnen worden. Na afloop van deze periode kunnen

activiteiten worden voortgezet wanneer financiering wordt geregeld binnen reguliere budgetten van gemeenten of externe partijen. Wanneer dit niet mogelijk is kan het ertoe leiden dat activiteiten gestopt moeten worden.

In het jaarplan 2009 willen we het "Krachtwijkengeld" natuurlijk bestemmen voor de projecten waaraan we in 2008 zijn begonnen. Zo zijn we in 2008 ondermeer met de aanpak van Multiprobleemgezinnen gestart (OS 08.1646518), hebben we een begin gemaakt met Meedoen, Extra mensen aan het werk, het ondernemershuis (RO 08. 1695830) en Pedagogische kracht. Daarnaast willen we in 2009 graag hard aan het werk met de uitvoering van de rest van het plan.

En voor het besteden van de gelden voor bewonersinitiatieven gaan we onder andere weer zogemaande Wijkstemdagen organiseren: bijeenkomsten waarop bewoners, door bewoners ingediende projecten voor uitvoering kunnen kiezen. Daarmee hebben we in 2008 buitengewoon goede ervaringen opgedaan.

In het voorliggende jaarplan zijn onze beleidsdoelen nog onvoldoende "smart" (meetbaar) geformuleerd. Dit is een punt van vrijwel alle wijkactieplannen, waarop ook de rekenkamer de minister recent wees. We nemen daarom de evaluatie, rapportage en verantwoording als onderwerp nadrukkelijk mee in het jaarplan 2009 onder het hoofdstuk Organisatie en Communicatie.

Er is voor alle betrokkenen niet alleen een wereld te winnen met goed meetbare doelen en dus verantwoording daarover. Er is ook een wereld te winnen als het gaat om het verbeteren van de organisatie en de regie. Dat is wat we de afgelopen maanden met alle partijen hebben moeten constateren: het ingewikkelde proces dat we met elkaar (gemeente, corporaties en bewoners(organisaties)) in de twee Krachtwijken doorlopen, verdient een herijking, want samenwerken in de wijken vereist een stevige basis in de zin van goede bewonersparticipatie, het daadwerkelijk betrekken van bewoners bij beleid. En aan dat fundament moeten we het komend jaar hard werken. De twee Krachtwijken zijn goed beschouwd voor het leggen van die basis uitermate geschikt: iedereen wil er graag mee aan het werk en de schaal van werken is te overzien.

2. Wijkactieplannen. Het jaar 2007.

2.1 Totstandkoming en financiering.

In de loop van 2007 maakte het kabinet bekend dat de Korrewegwijk en De Hoogte tot krachtwijk waren gekozen. Een keus, die in het late voorjaar van 2008, met het tekenen van een charter verankerd is. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage van het Rijk was de eis Wijkactieplannen te maken. Dat hebben de samenwerkende partijen, gemeente en woningbouwcorporaties In, De Huismeesters en Patrimonium, onder grote tijdsdruk gedaan.

Eerst zijn de belangrijkste problemen in beeld gebracht, zoals leerachterstanden bij kinderen, hoge schooluitval, grote werkloosheid, veel multiprobleemgezinnen en forse criminaliteitscijfers. Samen met bewoners en professionals is gezocht naar activiteiten en projecten waarmee we bovenstaande problemen kunnen bestrijden. Enquêtes zijn gehouden, bestaand statistisch materiaal is geanalyseerd en per thema zijn

brainstormsessies met professionals georganiseerd. In de Wijkactieplannen is omschreven met welke problemen de wijken en haar bewoners kampen en welke maatregelen bijdragen aan het oplossen daarvan. Deze Wijkactieplannen zijn onder andere te vinden op de website "Werken aan Wonen" van de gemeente en de corporaties.

Met het Rijk is afgesproken dat de samenwerkende partijen gedurende 10 jaren 7 miljoen euro per jaar investeren in de beide wijken: de corporaties 4,8 en de gemeente 2,2 miljoen euro. De corporaties krijgen hiervoor een bijdrage van maximaal 30% van het geïnvesteerde bedrag uit het inmiddels geformeerde investeringsfonds. Corporaties die investeren in betreffende wijken, worden natuurlijk vrijgesteld van het leveren van een bijdrage aan dit fonds.

De gemeente krijgt voor de duur van drie jaren (2008, 2009 en 2010) voor de uitvoering van de wijkactieplannen een bijdrage van in totaal 3 miljoen euro en voor de uitvoering van bewonersinitiatieven (voucherregeling) voor deze jaren een bijdrage van in totaal 6 euroton.

2.2. Inhoud.

In de wijkactieplannen staat wat we de komende tien jaar willen bereiken in De Hoogte en de Korrewegwijk. We richten ons op zes thema's: Ouder en kind, Multiprobleemgezinnen, Werk en Wijkeconomie, Veiligheid, Leefbaarheid en Wonen. Voor de doelstellingen van deze zes programma's verwijzen wij naar het bijgevoegde jaarplan zelf.

De wijkactieplannen beschouwen wij met de andere betrokkenen als een, noem het, levend document. Het is onmogelijk om in 2008 of 2009 te zeggen wat we binnen de zes thema's over negen of tien jaar precies willen doen. Om die reden blijven we de uitvoering van de wijkactieplannen voortdurend volgen, gaan we regelmatig bepalen of wat we doen bijdraagt aan wat we met zijn allen willen bereiken, gaan we bepalen of we met sommige activiteiten misschien beter kunnen stoppen, iets anders of op een andere manier willen gaan doen.

2.3 Collectief en individueel spoor.

In de Korrewegwijk en De Hoogte werken we op dit moment langs twee "sporen". In het collectieve spoor richten we ons op collectieve, wijkgerichte thema's als Veiligheid, Leefomgeving en Wonen. We nemen ook maatregelen die op het individu zijn gericht. Het gaat dan om Werk, Ouder en kind, en Multiprobleemgezinnen. Deze op het individu gerichte aanpak kenmerk zich door een "eropaf"-mentaliteit. Van een aantal maatregelen en acties valt te twisten over het spoor waarop ze moeten lopen. Het bouwen van goede voorzieningen bijvoorbeeld, is wijkgericht en bedoeld voor het collectief (= collectief spoor). Maar het bouwen van goede voorzieningen wordt ook als voorwaarde genoemd om gezinnen en individuen in de wijk beter te kunnen helpen (= individueel spoor).

De mate van inspraak en bewonersparticipatie hangt af van de soort activiteit. Als het gaat om een voorziening voor de wijk of een activiteit om de leefbaarheid te verbeteren, dan gaan we uit van bewonersinspraak en verwachten we inzet van bewoners. Gaat het om de aanpak van bijvoorbeeld multiprobleemgezinnen, dan zal de communicatie gericht zijn op het informeren van buurt- en wijkbewoners.

Het betreft dan "achter de voordeur"-problematiek. Wij willen en mogen dat niet met wijkbewoners delen, maar willen dat deze aanpak zijn effect op de leefbaarheid en

veiligheid heeft en daarmee zijn we weer terug bij de bewoners. Met andere woorden, de effectiviteit van de aanpak op het individuele spoor is in het collectieve merkbaar, althans zou dat moeten zijn.

3. Hoe zijn we gevaren? Het jaar 2008.

3.1 Start.

De onzekerheid over de financiële bijdragen van het Rijk aan de uitvoering van de Wijkactieplannen heeft tot halverwege 2008 geduurd en veroorzaakt dat de uitvoering later op gang is gekomen dan voorzien. In 2008 is begonnen met belangrijke projecten zoals de aanpak van multiprobleemgezinnen en Pedagogische Kracht.

Hiervoor konden in 2008 de budgetten van de corporaties worden gebruikt. Ook met enkele projecten uit het thema Werk is begonnen omdat het gemeentelijk deel hiervan gefinancierd kon worden uit regulier budget. Aan de projecten uit het Nieuw Lokaal Akkoord (NLA), die onderdeel zijn geworden van de Wijkactieplannen, is in 2008 volop gewerkt. Op 20 juni is de eerste Wijkstemdag gehouden waar de wijkbewoners konden kiezen voor projecten die door hen zelf waren voorgesteld. De uitvoering van die projecten is inmiddels gestart.

Begin 2009 volgt een rapportage over het jaar 2008 waarin we zullen rapporteren over alle in de Wijkactieplannen genoemde activiteiten en projecten. Daarmee geven we ook een antwoord op de volgende belangrijkste vragen.

3.2 Liggen we op koers?

Het is op dit moment te vroeg om te zeggen of we de doelen bereiken die in de Wijkactieplannen bij de thema's staan. Ten eerste betreft het zeer langetermijndoelen (de Wijkactieplannen gaan over een periode van 10 jaar) en ten tweede zijn de activiteiten langzaam en laat op gang gekomen. De projecten die al wel gestart zijn, zijn in de geest van de Wijkactieplannen. Er is dus geen sprake van een bijstelling van de doelen.

3.3 Zijn er ontwikkelingen waarop we moeten inspelen?

Het inspelen op de actualiteit blijft heel belangrijk. Vooral omdat er in de komende 10 jaar nog veel kan veranderen. We hebben al genoemd dat we een gedegen rapportage- en monitorsysteem op willen zetten. Gedegen van opzet, maar eenvoudig om mee te werken. Daarbij maken we de eerder geplaatste kanttekening dat de Wijkactieplannen een levend document zijn, en in die zin niet de opsomming van alle activiteiten voor de komende 10 jaar. Er komen nieuwe activiteiten bij; er vallen wellicht ook activiteiten af. Vernieuwend bezig zijn betekent vooral "al doende leren", experimenteren en heldere conclusies trekken als dingen niet werken.

Op dit moment vindt er, zoals gezegd, dus (nog) geen bijstelling van de doelen plaats, maar er zijn wel knelpunten. Deze hebben te maken met sturing, verantwoordelijkheden en samenwerking. Het blijkt heel lastig te zijn om met zoveel betrokken bewoners, belangen, instanties, organisaties en het Rijk daadkrachtig te zijn.

4 Het jaarplan. Het jaar 2009.

4.1 Totstandkoming.

Het maken van het jaarplan 2009 heeft onder de pasgenoemde knelpunten in sturing, verantwoordelijkheden en samenwerking geleden en kwam vrij laat in concept gereed. Wij hebben het concept-jaarplan 2009 met bestuursleden van bewonersorganisaties besproken, éénmaal in voorbereidende (13 oktober) en éénmaal in definitieve zin (29 oktober). De op- en aanmerkingen van bewoners sneden hout en zijn allemaal door ons verwerkt (het verslag van 29 oktober is als bijlage bijgevoegd). Het definitieve voorstel is 19 november door het Bestuurlijk Overleg Krachtwijken (betrokken wethouders en corporatiedirecteuren) vastgesteld.

4.2 Opzet.

Het jaarplan heeft de structuur van de Wijkactieplannen en dus komen de genoemde zes thema's en doelstellingen één op één terug. Het jaarplan 2009 kenmerkt zich verder door een praktische aanpak gericht op "leren door te doen". Uitgangspunten waren onder andere:

- aansluiten bij en doorgaan met activiteiten die zijn gestart;
- beginnen met maatregelen waarvoor energie voelbaar is;
- beginnen met activiteiten, die voorwaardelijk zijn voor andere acties;
- luisteren naar professionals uit de wijk; wat zien zij als meest urgent;
- kansen benutten die zich voordoen, bijvoorbeeld vanuit het Rijk en, niet onbelangrijk;
- kritisch kijken naar beschikbare uitvoeringscapaciteit.

De meeste acties in het jaarplan 2009 staan ook al in de wijkactieplannen van 2007. Maar er zijn ook acties opgenomen die daarin niet voorkomen: deze nieuwe activiteiten zijn wel in lijn met de oorspronkelijke doelstellingen van Ouder en kind, Werk en Wijkeconomie, Leefbaarheid, Veiligheid en Wonen.

5. De bewoners.

Aandacht voor bewoners, aandacht voor bewonersparticipatie is essentieel voor het slagen van de aanpak in onze Krachtwijken. Met het kabinet vinden we in Groningen dat burgers nadrukkelijk en op vele momenten betrokken moeten zijn bij probleem-analyse, bij het opstellen, uitvoeren en bijstellen van plannen tot versterking en verbetering van de wijken.

Wij zoeken naar aansluiting bij de talenten uit de buurt, bij de kracht van mensen zelf. We willen ruimte scheppen voor initiatieven van bewoners en organisaties in de wijk, zoals onderwijsinstellingen, welzijnswerk, corporaties of buurtagenten.

Het voorkómen van problemen en het verbeteren van de leefbaarheid kan het beste gebeuren door de mensen in de wijk zelf, daarin ondersteund en gefaciliteerd door corporaties en gemeente. We hebben geprobeerd dit bij het maken van, bij de thematisering in Wijkactieplannen vorm te geven: bewoners en bewonersorganisaties hebben actief meegewerkt aan het tot stand komen en de programmering ervan. En dat programma bevat de oplossingen die we samen hebben gezocht voor problemen die uit enquêtes en interviews met bewoners, en uit bestaand statistisch materiaal naar voren waren gekomen.

In het onlangs verschenen onderzoek "Aandacht voor bewonersparticipatie. Een onderzoek naar de bevordering van bewonersbetrokkenheid bij de totstandkoming van de wijkactieplannen voor aandachtswijken" komen De Hoogte en de Korrewegwijk

ook aan bod (bijlage 1). Het onderzoek bevestigt de door alle partners in Groningen gedeelde opvatting dat de communicatie met bewoners en de participatie door bewoners beter, anders moet. Daar gaan we in 2009 met elkaar stappen in zetten.

5.1 Bewoners georganiseerd.

Bewoners zijn al jaren betrokken bij de wijkvernieuwing en het Nieuw Lokaal Akkoord en nu dus bij de Wijkactieplannen, door hun deelname aan het Wijkteam, hun deelname in huurdersorganisaties, diverse bewonersorganisaties (zoals de Buurt- en Speeltuinverenigingen) en in de "Heel de Buurt Overleggen". Daarnaast nemen bewoners deel aan project- en werkgroepen. Er is één Wijkteam voor beide wijken en er zijn "Heel de Buurt Overleggen" voor de Korrewegwijk en De Hoogte afzonderlijk.

5.2 Bewonersinitiatieven.

Bewonersinitiatieven vormen het hart van de Krachtwijken-aanpak. Het is niet voor niks dat het kabinet apart voor bewonersinitiatieven geld beschikbaar stelt. Voor dit onderdeel zijn de bewoners zelf nadrukkelijk aan zet. Voordat bewoners en organisaties is gevraagd met initiatieven en plannen te komen, hebben bewoners met in de Krachtwijken werkzame organisaties vastgesteld wat het gewenste maatschappelijke effect (waarde) van die plannen zou moeten zijn. Dat resulteerde in een zogenaamde "waardenzeef" met drie gewenste waarden: de veiligheid moet toegenomen zijn, de leefomgeving verbeterd, en er moet een goed perspectief voor jongeren in de wijk zijn. Deze "zeef" is in handen gesteld van het wijkteam De Hoogte-Korrewegwijk. In dat wijkteam hebben gemeente, corporaties, instellingen en bewoners zitting. Dit wijkteam heeft bewoners en instellingen opgeroepen met plannen en voorstellen te komen voor verbetering en versterking van zaken in de wijken. Dit wijkteam heeft alle aanvragen beoordeeld met de "waardenzeef" en gekeken of de plannen in strijd zijn met regulier beleid. De plannen zijn op een zogenaamde Wijkstemdag gepresenteerd en in stemming gebracht. Alle wijkbewoners vanaf 12 jaar kunnen stemmen op de ingediende plannen. Plannen die een onvoldoende krijgen vallen af. Voor de gekozen plannen geldt: passen ze binnen het beschikbare budget, dan kan de uitvoering starten. Dit hele proces van verzamelen, beoordelen en kiezen, wordt de inmiddels landelijk bekende Waardenzeefmethode genoemd. En de methode is zo goed bevallen dat we deze in 2009 verder gaan ontwikkelen en twee dagen zullen organiseren om plannen van bewoners voor de wijken door bewoners te laten kiezen.

5.3 Bewonersparticipatie in 2009.

Het conceptjaarplan voor 2009 is eind oktober in een gecombineerd Heel-de-buurt-Wijkteam overleg met bewoners(organisaties) besproken. Het was een buitengewoon open gesprek. De aanwezige bewoners hadden niet alleen kritische vragen "dragen activiteiten echt bij aan de verbetering van de wijken?" en goede suggesties "kijk naar de inpasbaarheid van activiteiten in de wijken". De bewoners brachten helder over het voetlicht waar volgens hen de schoen wringt. En dat is niet zozeer in de inhoud van het jaarprogramma, maar eerder in de verhouding ervan tot basisvoorzieningen in de wijk én in de regie van het "Krachtwijkenproces".

Jaarprogramma.

In een voorbereidend gesprek begin oktober lieten bewoners ons weten moeite te hebben met nieuwe initiatieven voor de wijken, in de zin van niet opgenomen in de oorspronkelijke Wijkactieplannen. Bovendien zagen ze een opeenstapeling van activiteiten: een "projectencarrousel". De vraag was: "waar komen deze nieuwe voorstellen vandaan" en "waar is de samenhang"? De bewoners hadden het gevoel dat er veel initiatieven "van bovenaf" over de wijk werden gegooid, zonder dat ze daarbij voldoende werden betrokken. In het jaarprogramma 2009, dat we eind oktober met hen bespraken, zijn de programmadoelen daarom opgenomen en is een onderscheid tussen "oude" (Wijkactieplannen 2007) "nieuwe" voorstellen gemaakt. De nieuwe voorstellen vormen een goede en soms welkome aanvulling op de, onder grote tijdsdruk gemaakte, Wijkactieplannen uit 2007. We hebben dat toegelicht. Bij vijf voorstellen uit het jaarprogramma 2009 hebben we 29 oktober, na de toelichting, uitvoerig stilgestaan: het ondernemershuis, vrouwenwerkplaats Jasmijn, leerwerkplaats Korrewegwijk (wijkhotel), Jeugd Paraat-projecten, woonwens-werkgesprekken en het masterplan Floresplein en Floreshuis. Het gesprek ging zoals gezegd over de bijdrage van deze projecten aan de wijken, over de verhouding tot dat wat er al gebeurt, en over de samenhang tussen de verschillende activiteiten, bijvoorbeeld op het gebied van werk. De tips en suggesties die bewoners ons hebben gegeven, zijn in de nu voorliggende versie van het jaarplan verwerkt.

Krachtwijken en basisvoorzieningen.

In het verlengde van deze inhoudelijke kanttekeningen vroegen bewoners zich af hoe de Krachtwijkenaanpak, en al het extra's dat daarmee de wijk inkomt, zich verhoudt tot dat wat er op dit moment in de wijk aan ondersteuning beschikbaar is. Men vindt dat er in de wijk op dit moment te weinig (basis-)ondersteuning voor activiteiten beschikbaar is, noem het opbouw-, noem het jongeren-, noem het ouderenwerk. Bewoners zouden graag zien dat in het kader van de Krachtwijkenaanpak deze basis versterkt wordt. We hebben afgesproken daarover in 2009 met elkaar in gesprek te gaan.

Hier ligt natuurlijk ook een link met het punt van "de vertegenwoordiging", het punt van hoe betrekken we bewoners bij de wijk: een gezamenlijke zorg van gemeente, corporaties en bewonersorganisaties (welke dan ook).

Regie.

"Waar is de regie (in de uitvoering)?" zo verzuchtten bewoners. "Het gevoel samen aan hetzelfde te werken, samen naar hetzelfde toekomstbeeld toe te werken ontbreekt", voegden ze toe. Alle partijen zijn het daarover eens, dus gaan we er wat aan doen. En daarbij is cruciaal dat bewoners ons vertellen hoe ze het willen hebben, daarbij is cruciaal dat we de goede ervaringen tot nu toe gebruiken. De bewoners waren uitgesproken positief over de rol van het wijkteam en pleitten voor meer zichtbaarheid en versterking daarvan, bijvoorbeeld met een loket in de wijk, in de veronderstelling dat een dergelijke voorziening laagdrempelig is.

En in het verlengde daarvan vroegen ze om een veel betere communicatie van de bestuurlijke laag met het wijkteam en de uitvoerende organisaties in de wijk.

6. Conclusie.

Het jaarprogramma 2009 voor de Krachtwijken is uit de Wijkactieplannen voor de Korrewegwijk en De Hoogte, gemaakt in 2007, gedestilleerd. We hebben aan sommige programma's, inspelend op nieuwe ontwikkelingen, activiteiten toegevoegd. Bewoners hebben kritisch meegedacht over het plan, de samenhang, de nieuwe dingen en de manier waarop het is gemaakt en de manier waarop de uitvoering verloopt. Bewoners waren enthousiast over de Wijkstemdag en over de resultaten daarvan.

Wij hebben de opmerkingen en tips in het programma voor 2009 verwerkt. Iedereen wil heel graag aan het werk!

We stellen u daarom voor te besluiten:
kennis te nemen van het totale jaarprogramma 2009 voor de Krachtwijken en het aandeel van de gemeente daarin vast te stellen.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.